

VYNO GAUSA VESTUVĖSE KANOJE – ESCHATOLOGINĖS GEROVĖS DABAR ŽENKLAS

Remigijus Oželis

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Žmonija jau kelis tūkstantmečius vartoja vyną. Šventajame Rašte simboliškai vyno gausa siejama su Viešpaties palaima žmonijai, su Dievo eschatologiniu išgelbėjimo pažadu. Eschatologinė Mesijinė karalystė apibūdinama kaip vyno pertekusi karalystė. Iš Jėzaus parodytų ženklų evangelistas Jonas kaip pirmą ženklą pristato vandens pavertimą vynu vestuvių puotoje. Straipsnyje nagrinėjama Kanoje vykusių vestuvių metu vandens pavertimo vynu simbolika. Vynas yra dangaus simbolis, o Jėzaus vandens pavertimas vynu simbolizuoja Jėzaus dangaus atnešimą į žemę.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: vynas, vanduo, Kana, ženklas, simbolis, eschatologija.

Abstract

Wine has been used for several thousand years in the history of mankind. Abundance of wine in the Holy Scripture is related symbolically to Lord's blessing of people and the promise of God's eschatological saving. Eschatological Messianic kingdom is described as a kingdom abounding in wine. From all signs accomplished by Jesus, evangelist John presents the turning of water into wine at the wedding feast as the first sign. The article aims to reveal the symbolism of water turned into wine at the wedding at Cana. Wine is the symbol of heaven, and the turning of water into wine by Jesus symbolizes that He has brought heaven to earth.

KEY WORDS: wine, water, Cana, sign, symbol, eschatology.

Įvadas

Jėzus kviečia: „Sek paskui mane“ (Jn 1, 43). Kur veda šis sekimas Jėzumi? Kur Jėzus nuveda jį sekančiuosius? Kas laukia jo sekėjų? Jeigu žmogus kažką seka, jis turi žinoti, koks yra viso to tikslas. Jėzus pakviečia sekti juo pirmuosius penkis mokinius ir pirmiausia juos nusiveda į vestuvių puotą Galilėjos Kanoje. Taip pradėdama mokinių tikėjimo kelionė, tikėjimo brandinimas. Šioje mokinių tikėjimo kelionės pradžioje Jėzus padaro stebuklą – vandenį paverčia vynu.

„Tokią ženklų pradžią Jėzus padarė Galilėjos Kanoje“ (Jn 2, 11). Evangelijoje pagal Joną *ženklai* apreiškia, kad Jėzus yra viso Izraelio Mesijas. *Ženklas* – simbolinis Evangelijos pagal Joną terminas nuostabiems Jėzaus darbams įvardinti. Evangelistui Jonui svarbu, ką reiškia ženklai: naują Dievo reiškiamą žmonijos istorijoje per Jėzų. Stebuklai – tai ženklai, padėsiantys suvokti, kad Jėzus ir Tėvas yra vienas. Stebuklą galima palyginti su kelio ženklu, kuris pagal galiojančias eismo taisykles ir būdamas daugiau nei geležies lakštas, padengtas šviesą atspindinčiais dažais, mus veda prie antgamtinės tikrovės (Giancane, 2008, p. 11). Kokią tikrovę Jėzus atskleidžia vyno gausos stebuklu? Kokia teologinė reikšmė slypi vyno simbolikoje?

Simbolyje atsiskleidžia tikroji tiesa. Evangelijos pagal Joną pirmojo stebuklo pasakojime esmė glūdi simbolinėje šio įvykio prasmėje. Svarbiausia ne tai, ar šis įvykis iš tiesų įvyko, esmė glūdi šio įvykio simbolinėse sąsajose. Pasakojimas apie vestuves Kanoje, esantis Evangelijos pradžioje, nurodo būsimą Prisikėlimą, prieš tai buvusius Senojo Testamento simbolius, eschatologinį pažadą, įvykdytą Jėzaus tarnystės laike ir erdvėje (Ellis, 2007).

Taigi empirinis faktas, kai Jėzus prieštarauja gamtos įstatymams paverdamas vandenį vynu, nėra svarbiausias dalykas. Todėl šio straipsnio **t i k s l a s** – atskleisti Kanoje vykusią vestuvių metu vandens pavertimo vynu simboliką.

Tyrimo o b j e k t a s – vandens pavertimo vynu Kanoje vykusią vestuvių metu simboliką.

U ž d a v i n i a i :

- įvardyti vynuogių fermentuotų sulčių – vyno vartojimą senovės Artimuosiuose Rytuose bei vyno, kaip simbolinio ženklo, vartojimą Šventajame Rašte;
- aptarti Kanoje vykusią vestuvių metu įvykusio stebuklo elementus: datą, indus, vyną;
- nustatyti vyno gausos Kanoje vykusią vestuvių metu simboliką.

M e t o d a i : mokslinės literatūros analizė, sintezė.

1. Vyno vartojimas senovės Artimuosiuose Rytuose

Rytuose vynuogynai žinoti labai seniai. Egipte jie buvo auginami 3000 m. pr. Kr. (Biederman, 2002, p. 487). Vanduo yra svarbiausias visų kūrinių gyvybės elementas žemėje, o kvietinė duona, vinas ir alyvmedžių aliejus – Viduržemio jūros erdvės kultūrai būdingos dovanos (Ratzinger, Benediktas XVI, 2007, p. 218).

Šventajame Rašte *vinas* reiškia susifermentavusių vynuogių sultis, nes įsakymas „ir nepasigerkite vynu“ (Ef 5, 7) bei daugelis perspėjimų dėl nesainkingo vyno vartojimo Šventajame Rašte (Kun 10, 9; Pat 20, 1; 21, 17; 23, 29–35) neturėtų jokios prasmės, jei šis žodis kalbėtų apie nealkoholinį gėrimą. Kita vertus, aišku, kad jis tiksliai neatitinka to, ką šiandien vadiname *vynu*. Terminas (gr.) *oinos* („vynas“) senovės helenistiniame pasaulyje reiskė vyną, atskiestą vandeniu. Paprastai vynu vadintas vyno ir vandens mišinys. Kad parodytų, jog gėrimas yra ne vyno ir vandens mišinys, o vinas, vartodavo terminą (gr.) *akrateron* („neskiestas vinas“) (Stein, 2007).

Hebrajiškajame Senajame Testamente vinas vadinamas (hebr.) *jajin, tirosh* ir *asim*. Čia susipina visų trijų žodžių reikšmės. Graikiškajame Naujajame Testamente beveik visada vartotas žodis (gr.) *oinos*, retai – (gr.) *gleukos* („jaunas, saldus vinas“) ir (gr.) *oxos* („vyno actas“) (Biblija apie alkoholį, 2007).

Rytų kraštuose per šventes vyno neturėtų pristigti. Vinas įkūnija šventę. Jis leidžia žmonėms pajusti kūrinių nuostabumą. Todėl jis būdingas šabo, Paschos, vestuvių apeigoms. Be to, jis tarsi skelbia galutinę Dievo ir žmonių šventę, į kurią krypta Izraelio lūkesčiai (Ratzinger, Benediktas XVI, 2007, p. 219; Henrici, 2006, p. 8). „Galybių Viešpats surengs šiame kalne [Sione] visoms tautoms (...) puotą su rinktiniais vynais, (...) grynais, geriausiais vynais“ (Iz 25, 6).

Taigi Artimuosiuose Rytuose vinas vartojamas jau keli tūkstančiai metų kaip gaivinantis, džiaugsmą teikiantis gėrimas.

2. Vyno simbolika Šventajame Rašte

Senajame Testamente vinas simbolizuoja Dievo palaimą. Pakartoto įstatymo knyga kalba apie vyno palaimos džiaugsmą pažadėtoje žemėje (Įst 7, 13; 11, 14; 14, 26). Pažadėtoji žemė apibūdinama kaip žemė, pilna „grūdų, vyno ir aliejaus“ (Įst 11, 14; 2 Kar 18, 32). Viešpats žada atlyginti savo žmonėms už paklusnumą vyno gausos palaima. „Laimins (...) tavo žemės derlių, (...) naują vyną“ (Įst 7, 13; Pat 3,10). Todėl vinas siejamas su pažadėtąja karalystės palaima, eschatologine mesijinės karalystės puota (Meyers, 1997).

Vynas Senajame Testamente dažnai siejamas su Dievo eschatologiniu išgelbėjimo pažadu. Amoso knygoje (9, 11–15) kalbama apie Dievo karalystės atkūrimą, kuri yra žydams pažadėto išgelbėjimo karalystė. Vynas yra klestėjimo simbolis. Tai darnaus Izraelio gyvavimo su savimi, žeme ir Dievu, kaip Rojaus sode iki nuodėmės prakeiksmo Pradžios knygoje (Pr 1–2), simbolis. Vyno nebuvimas yra prakeiksmo ir nuosprendžio simbolis (Sof 1, 13; Mch 6, 15). Vyno gausa simbolizuoja prakeikimo įveikimą, išgelbėjimo amžių. Eschatologinis pažadas, su kuriuo siejasi vynas Senajame Testamente, primena dangų (Iz 29, 17; 55, 1; 62, 8; 65, 21; JI 2, 19–24; 3, 17–18; 4, 18; Am 9, 11–15; Oz 2, 24; Jer 31, 5). 104 psalmėje matome, kaip vynas siejamas su Dievo ir žemės ryšiu (Ellis, 2007). Vynas simbolizuoja eschatologinę Mesijo dovaną (Sagala, 2005). Eschatologinė Mesijinė karalystė (Naujoji Sandora) apibūdinama kaip vyno pertekusi karalystė (Iz 25, 6; 27, 2; 55, 1; Jer 31, 12; Oz 2, 22; JI 2, 19, 24; 3, 18; Am 9, 13–15; Zch 9, 15, 17; 10, 7).

Taigi Senajame Testamente gero vyno gausa yra eschatologinis simbolis, džiaugsmingo naujojo Viešpaties amžiaus atėjimo ženklas. „Galybių Viešpats surengs šiame kalne visoms tautoms puotą su skaniausiais valgiais, puotą su rinktiniais vynais, – pokylį su gardumynais ir grynais, geriausiais vynais“ (Iz 25, 6). „Tikrai ateina dienos, – tai Viešpaties žodis, – kai artojas pasivys pjovėją ir vynuogių traiskytojas sėjėją. Kai kalnai lašės saldžiu vynu ir visomis kalvomis jis tekės“ (Am 9, 13). „Tą dieną kalnai lašės saldžiu vynu, kalnai sruvens pienu, o visos Judo upių vagos sruvens vandeniu. Šaltinis ištrykš iš Viešpaties namų ir palaistys šitimų slėnį“ (JI 4, 18). Šventajame Rašte vyno stoka pranašauja nelaimę. „Vynmedžiai vysta, jauno vyno trūksta, kam džiūgavo širdis, dabar dūsauja“ (Iz 24, 7).

Naujajame Testamente parabolėms ir palyginimams Jėzus taip pat vartoja vynuogyno įvaizdį. Dangaus karalystė prilyginama vynuogynui, į kurį skirtingu laiku ateina dirbti darbininkai, bet visi gauna vienodą užmokestį (Mt 20, 1–16). Tuo Jėzus tęsia Senojo Testamento tautos – Jahvės vynuogyno temą. Į dangaus karalystę – Viešpaties vynuogyną – įeina ne tie, kurie pažada dirbti jame, bet tie, kurie iš tiesų jame dirba (Mt 21, 28–32). Naujas vynas, nebeišsitenkantis senuose vynmaišiuose ir reikalaujantis naujų, išreiškia mesijinių laikų atėjimą, juk Naujoji Sandora „nesutilps“ į senosios nuostatas (Mk 2, 22). Posakis *naujas vynas*, vartojamas Paskutiniosios vakarienės aprašyme, turi ryškią eschatologiškumo žymę: Jėzus ruošia savo mokiniams Tėvo karalystę, kurioje gers naują vyną (Mt 26, 29). Naujojoje Sandoroje vynas net viršija simbolinę prasmę ir tampa tikru Kristaus Krauju, kurį tikintieji gers iki pasaulio pabaigos, tikėdamiesi gerti naują vyną Dievo karalystėje. Vyno gėrimas Eucharistijoje tampa ne tik dėkojimu, bet ir primena bei sudabartina

Jėzaus auką ant kryžiaus (Jurevičius, 2002, p. 78–79; Ridderbos, 1997, p. 103–113).

Taigi Šventajame Rašte vynas yra Dievo palaimos, džiaugsmo, gerovės, eschatologinės pilnatvės simbolis. Eschatologiją galima aprašyti tik vaizdais. Naujasis Testamentas savo vaizdinę medžiagą perėmė iš Senojo Testamento įvaizdžių apie Viešpaties dieną, o pastarieji yra dar senesnis religijos istorijos lobis. Naudojami buities ir kasdienio gyvenimo, kasdienės aplinkos – vynuogininkystės, puotos – įvaizdžiai išreiškia, kad prasideda amžinoji vestuvių puota, kurią Viešpats švenčia su savaisiais (Ratzinger, 1996, p. 191–192). Evangelijose puotų palyginimu pareiškiami apie eschatologinės Dievo karalystės atėjimą. Pokylis yra eschatologinės puotos simbolis, žydų plačiai naudojamas jų laukimui ir vilčiai išreikšti (Rubšys, 1997, p. 156–157).

3. Stebuklas Kanoje vykusių vestuvių metu

Žmogus linkęs linksintis ar bent siekti to, kas teiktų jam laimę. Švenčių šventimas pakylėja virš kasdienybės monotonijos ir rūpesčių. Vienas esminių žmogaus gyvenimo etapų – santuoka, kurią pažymi šventimu, švente. Žmonės džiūgauja, drauge šoka, dainuoja, linksminasi. Pirmas iš septynių Jėzaus ženklų, kuriuos pristato evangelistas Jonas, įvyksta vestuvių pokylio metu. Jėzus savo pašauktus mokinius panardina į tą žmogiškumo gausybę – vestuvių pokylį (Vanier, 2007, p. 45). Pokyliai vykdavo geriant vyną (Pr 14, 18; Est 1, 7). *Vynas* – tai džiaugsmo ir pakilumo ženklas žydų vestuvių puotoje (Our Life on Earth: A Wedding Feast!, 2007). Evangelijoje pagal Joną (Jn 2, 1–11) naujojo vyno dovana tampa Kanos vestuvių ašimi.

3.1. Stebuklo datavimo simbolika

„Trečią dieną Galilėjos Kanoje buvo vestuvės“ (Jn 2, 1). Kanoje vykusių vestuvių pasakojimas prasideda „trečiąją dieną“. Čia svarbus jau pats ženklų įvykimo datavimas.

Evangelijoje pagal Joną norima ypatingu būdu atskleisti vestuvių puotos prasmę, todėl į ją įvedama pamažu. Pradedama nuo pasakojimo apie Joną Krikštytoją ir jo krikštą. Tai pirmoji diena (Jn 1, 1–28). „Rytojaus dieną“ (Jn 1, 29) Jonas Krikštytojas paskelbia: „Štai Dievo Avinėlis“. Tai antroji diena (Jn 1, 29–34). Vėl „kitą dieną“ (Jn 1, 35) du mokiniai pradeda sekti Jėzų. Tai trečioji diena (Jn 1, 35–39). Toliau numatoma ketvirtoji diena (Jn 1, 40–42). Praeina keturios dienos, „dar kitą dieną“ (Jn 1, 43) Jėzus eina į Galilėją. Tai penktoji diena (Jn 1, 43–51). Pasibaigus šioms penkioms dienoms, skaitome, kad „trečią dieną“ (Jn 2, 1) nuo atvykimo į Galilėją (Jn 1,

43) bei Pilypo ir Natanaelio pašaukimo (Jn 1, 43–51) vyksta vestuvės. Taip vestuvių pokylis nukeliamas į septintą dieną.

Jono frazė „trečiąją dieną“ teologiškai svarbi, nes nukreipia skaitytojo dėmesį į Jėzaus mirtį ir prisikėlimą. „Trečioji diena“ – prisikėlimo simbolis. Prisikėlimas – tai patvirtinimas, kad Dievas savo Sūnaus mirtimi apvalo (vanduo buvo ašočiuose, kur laikytas apsivalymui skirtas vanduo) tuos, kurie priima jo išgelbėjimo ant kryžiaus malonę (Stoffregen, 2007; *The First Sign: The Wedding Feast at Cana*, 2007). O šešiomis dienomis iki vestuvių atkartojamos šešios pasaulio kūrimo dienos. Pasibaigus šioms penkioms dienoms, „trečioji diena“ (Jn 2, 1–11) būtų septintoji diena. Taip Jono pristatoma pirmoji sukūrimo savaitė. Šiai savaitei pasibaigus dienos daugiau nebeskaičiuojamos, todėl toliau rašoma „kelias dienas“ (Jn 2, 12). Septinta yra užbaigimo, pilnatvės diena (Pr 2, 2–3). Ji primena ir paskutinę dieną, kai Dievas bus visas visuose, ir mes prisikelsime jo garbingoje šlovėje, laikysimės jo meilės artumoje. Tai bus Avinėlio vestuvių puota, į kurią visi esame pakviesti ir apie kurią skelbiama paskutinėje Šventojo Rašto knygoje (Apr 19, 6–9; Vanier, 2007, p. 48–50). Ši „trečioji diena“ kartu yra septinta diena nuo pašaukimo pradžios; kaip septinta diena ji būtų tarsi Dievo šventė žmonijai, galutinio šabo, aprašyto Izaijo pranašystėje, nuojauta (Ratzinger, Benediktas XVI, 2007, p. 220).

3.2. Apeiginiai apsiplovimų indai

„Ten buvo šeši akmeniniai indai žydų apsiplovimams, kiekvienas dviejų trijų saikų talpos“ (Jn 2, 6). Jėzus liepia tarnams šiuos šešis didelius indus pripildyti vandens.

Tokie indai būdavo naudojami žydų apsiplovimams. Žydų įstatymas reikalavo, kad rankos būtų plaunamos prieš valgį apsivalymo tikslu (Įst 1, 6–7). Patys indai taip pat turėjo būti plaunami. Į vestuvių puotą atėję svečiai tapdavo vertais dalyviais per apsivalymo apeigas, kuriose naudotas apsivalymo induose laikomas vanduo. Būtent į šiuos indus supiltą vandenį Jėzus ir panaudojo atlikdamas stebuklą (*The First Sign: The Wedding Feast at Cana*, 2008).

Indai gaminami iš molio arba akmens. Čia svarbi detalė – vanduo, kai Jėzus padarė stebuklą, buvo akmeniniuose induose. Apeiginiai apsiplovimų indai padaryti iš akmens, o ne iš molio, kad būtų atsparesni nešvarumams. Moliniai indai galėdavo tapti nešvarūs ritualiniu požiūriu, o akmeniniai – ne (Kun 11, 33). Būdvardis „akmeniniai“ gali išreikšti tam tikro statiškumo (neigiamu požiūriu) ir stabilumo (teigiamu požiūriu) idėjas (Dikevičius, 2008, p. 17). Akmuo laikomas tyrumo simboliu, nes neperduoda nešvarumų,

todėl akmeniniai indai naudojami žydų apsilvalymo apeigose (Biblical Studies (...), 2007).

„Ten buvo šeši akmeniniai indai“ (Jn 2, 6). Šeši simbolizuoja ribotumą, netobulumą, tuo tarpu septyni išreiškia pilnatvę, tobulumą. Šiame pasakojime skaičius šeši, kuris yra mažesnis už tobulą skaičių septyni, rodo Izraelio apsilvalymo apeigų laikinumą.

Indai yra „dviejų trijų saikų talpos“ (Jn 2, 6). Vienas saikas lygus 40 litrų. Taigi į kiekvieną indą tilpdavo apie šimtas litrų. Jėzus liepia šešis tokius indus pripilti vandens. Evangelijų pasakojimuose apie tūkstančių pamaitinimą dykumoje Jėzus pirmiausia sako savo mokiniams: „Jūs duokite jiems valgyti“ (Mt 14, 13–21; Mk 6, 32–44), ir vyno gausos pasakojime Jėzus nurodo: „Pripilkite indus vandens“ (Jn 2, 7). Indai pripilami sklidini vandens, t. y. maždaug 500 litrų. Tada Jėzus liepia jiems semti vandenį ir nešti stalo prievaizdui. Čia išreiškiamas tarnų, paprastos ir nuolankios liaudies, tikėjimas ir pasitikėjimas Jėzumi (Vanier, 2007, p. 47). Tik toks besąlyginis tikėjimas ir pasitikėjimas skatina gerovę, taip pat ir eschatologinę.

Apeiginiams apsiplovimams skirtas vanduo virsta vynu – vestuvių džiaugsmo ženklu ir dovana. (Ratzinger, Benediktas XVI, 2007, p. 222). Jėzus paverčia vandenį vynu Kanos vestuvėse atskleisdamas savo galybę ir priversdamas savo mokinius tikėti. Kaip kalbėjo pranašas Amosas, vyno gausybė bus ženklas, kad atėjo Mesijo laikai (Am 9, 13–14). Apeiginių apsiplovimų indų panaudojimo simbolika teigia, kad tik gyvenimas, mirtis ir prisikėlimas gali visiškai apvalyti (The First Sign: The Wedding Feast at Cana, 2008) atėjus Mesijo laikui.

3.3. „Geras vynas“

Tarnams teko indus pripilti vandens prieš įvykstant stebuklui. Jėzus pakeičia vandenį vynu – ne ašochiuose buvusį apsilvalymo vandenį, bet naują vandenį, įpiltą į senus indus. Naujasis vynas sukuriamas senuose žydų apsilvalymo apeigų induose, o tai simbolizuoja, kad senoms formoms suteikiamas naujas turinys (Stoffregen, 2007). Priešingai evangelistui Morkui (Mk 2, 21–22), kur naujam vynui reikia naujų vynmaišių, čia perteikiamas įvaizdis, kad naujas vynas gali būti laikomas senuose induose. Taip pat galima daryti prielaidą, kad „senieji indai“ gali būti mūsų kūnai, ir Jėzus gali pakeisti tai, kas yra „indo“ viduje – nuodėmingasis tampa šventuoju, pagonis – Dievo vaiku, kas užteršta, tampa tyra (Stoffregen, 2007).

„O tu laikei gerąjį vyną iki šiolei“ (Jn 2, 10). Jėzus sulaužo taisyklę ir visuotinai priimtą normą („Kiekvienas žmogus pirmiau stato geresnio vyno, o kai svečiai įgeria, tada prastesnio“). Tačiau šis „gerasis vynas“, kurio Kristus nori mums duoti, nėra nepasiekiamoje ateityje. Atvirksčiai, Jėzus duoda

mums „gerojo vyno“ *dabar*. Šis vynas duodamas ne kaip galutinis tikslas, o tam, kad paruoštų mūsų „skonio receptorius“ galutiniam tikslui – eschatologinei puotai danguje. „Gerasis vynas“ yra ne kažkur kitur, bet gali ir privalo būti surastas čia pat, tarp mūsų kasdienių vargų. Kai suklūstame ir sutelkiame dėmesį į dabartį, į mums pasiekiamą „gerojo vyno“ gausybę, labiau gebame leisti Kristaus gyvybei mumyse pakeisti žemiškojo mūsų gyvenimo „vandenį“. Šis malonės gyvenimas egzistuoja dabar, jis tikras ir, kaip ir vanduo Kanoje pakeistas vynu, stebinant (Suprenant, 2007). Taigi Jėzaus įvykdytas vandens perkeitimas vynu bei geriausio laikymas iki pabaigos (Jn 2, 10) rodo paskutiniųjų jo vedybų su savąja Bažnyčia puotos dienų šlovę (Sermon 36: The Marriage of Cana, 2007).

4. Vyno gausa – eschatologinės gerovės ženklas

Jėzaus veiksmuose, kuriuos atliko vestuvių Kanoje metu, yra daug simbolinės reikšmės, kurią Jonas nori perduoti. Svarbiausias pasakojimo apie Kanos vestuves simbolis yra vyno įvaizdis. Vynas yra dangaus simbolis, o vandens pavertimas vynu simbolizuoja Jėzaus malonių gausą Žemėje. Šis motyvas unikalus Jono evangelijoje. Jonui ne taip svarbus po-Parūzinis Dievo Karalystės atėjimas. Jam kur kas labiau rūpi amžinasis gyvenimas *čia* ir *dabar* – gyvenimas, kuriam mirtis nekelia grėsmės.

Vandens pavertimas vynu vestuvių puotai yra simboliškas. Iki evangelijų vestuvės Šventajame Rašte dažnai simbolizuodavo Dievo ir jo tautos sąjungą. Vandens pavertimas vynu žymi „perėjimą nuo Senojo Testamento prie Naujojo, nuo ritualinių Įstatymo priesakų prie jų išpildymo naujojoje karalystėje, kurią simbolizuoja vestuvių puota“ (Vestuvės Kanoje (...), 1997). Kaip vanduo pakeičiamas vynu, taip ir Senąjį Testamentą pakeis Naujasis. Kanos vestuvių istorija yra pagrindinio mūsų žmogiškosios istorijos įvykio – Jėzaus mirties, kuri mums teikia gyvybę, – provaizdis, simbolis ir pranašystė. Per šias vestuves įvyksta tikrųjų vestuvių – Avinėlio ir Bažnyčios – pranašystė. Vestuvės, kaip žinoma, du sujungia į vieną taip, kad niekas nebegali jų išskirti, nebent nuodėmė. Kodėl vestuvių puota simbolizuoja Dievo karalystę? Jėzaus laikais vestuvės būdavo didžiulė vienybės šventė. Santuokoje vyras ir moteris pažada ištikimybę visiems laikams, iki mirties. Šiuo požiūriu vestuvių pokylis yra amžinybės potyris ir ženklas, Dievą su jo tauta suvienijančios sandoros ženklas (Wieting, 2007; Vanier, 2007, p. 50–51).

Perteklius yra Dievo teikiamos gerovės ženklas. Todėl Kanos perteklius yra ženklas, kad Dievo šventė su žmonija, savęs dovanojimas žmonėms jau prasidėjo. Vyksmo aplinka, vestuvės, tampa įvaizdžiu, kuris rodo Mesijo valandą: Dievo vestuvių su savo tauta prasidėjo Jėzaus atėjimu. Eschatologinis pažadas įžengia į *dabar* (Ratzinger, Benediktas XVI, 2007,

p. 221). „Kanoje vynu paversto vandens ženklas jau skelbia Jėzaus pašlovimo Valandą ir nurodo vestuvių pokylio užbaigimą Tėvo karalystėje: ten tikintieji gers naują vyną, tapusį Kristaus Krauju“ (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1335).

Vyno padauginimo stebuklas Galilėjos Kanoje yra epifanija, kuria Jėzus apreiškia savo šlovę pirmiesiems mokiniams. Į vestuvių pokylį savo mokinius lydintis Jėzus suteikia mums vilties: jis kviečia mus visus į būsimą nuostabią meilės puotą (Vanier, 2007, p. 52). Jėzus vedasi, lydi savo mokinius į vestuvių puotą. Tai reiškia, kad mes esame Jėzaus vedami, lydimi į eschatologinę puotą. Bet turime tikėti ir pasitikėti, su juo darbuotis, kad pasiektume eschatologinę gerovę. Akivaizdus ženklas visiems yra tai, kad Jėzus, padaugindamas vyno, dovanoja ir gausina džiaugsmą. Mokiniams Kanos stebuklas žymi tikėjimo kelionės pradžią. Didžiausias stebuklas yra ne vandens pavertimas vynu, bet jų mąstysenos perkeitimas, Marijos sūnuje išvelgiant Dievo Mesiją.

Vynuogynų derlingumas ir vyno gausumas sietas su Mesijo atėjimu (Am 9, 13; Ez 28, 26; Jl 2, 24). Eschatologiniame amžiuje vynuogynai duosią gausių ir stebuklingų vaisių. Apokrifiniai Senojo Testamento raštai net aprašo vynuogių kekių didumą, neregėtą sultingumą ir didelį derlių (Jurevičius, 2002, p. 78). Pagaliau Senojo Testamento pranašai minėjo vyną perteikdami ateisiančio išganymo žemėje vizijas: laikų pabaigoje „Galybių Viešpats su-rengs šiame kalne visoms tautoms puotą su skaniausiais valgiais, puotą su rinktiniais vynais“ (Iz 25, 6). Vyno puota pateiktoje Izaijo knygos citatoje susijusi su eschatologiniais laikais. O Jėzaus pasiuntinystė, misija buvo eschatologinio pobūdžio. Todėl ir krikščionybė turi būti suprasta eschatologiškai. „Suprasti krikščionybę ne kaip nors kitaip, o eschatologiškai (...), kaip apsisprendimo aktą, kaip atsidavimą visai kitokiam – Dievo – buvimui. (...) Krikščionybė, kuri nėra visiškai eschatologija, neturi visiškai nieko bendro su Kristumi“ (Ratzinger, 1996, p. 51).

Pagal žydų tradiciją Naujojo Amžiaus naujasis vynas patiekiamas tik ant eschatologinio valgio stalo. Tačiau Evangelijoje pagal Joną, Jono Jėzus geriausią vyną patiekia *dabar*. Jėzus atneša geriausią vyną *dabar*, ką jis sieja su eschatologiniu džiaugsmu. Taigi jo žmonėms netenka laukti iki Amžiaus pabaigos, kad tai patirtų. Kitaip tariant, istorijos tikslas yra Jėzuje. Todėl kai Jonas rašo apie pirmąjį ženklą – vandens pavertimą vynu, tai pirmiausia turi galvoje tai, kad Naujasis Amžius yra atėjęs. Tai reiškia, kad trinitas jau aidi skelbdamas Naujojo Amžiaus pradžią (Sagala, 2005; Brown, 2007).

Išvados

Žmonija jau kelis tūkstantmečius vartoja vyną. Šventajame Rašte vyno gausa simboliškai siejama su Viešpaties palaima žmonijai, su eschatologiniu Dievo išgelbėjimo pažadu. Eschatologinė Mesijinė karalystė apibūdinama kaip vyno pertekusi karalystė.

Jėzaus, eschatologinio mokytojo, išminties kraitį perduoda evangelijos. Iš Jėzaus parodytų ženklų evangelistas Jonas kaip pirmą ženklą pristato vandens pavertimą vynu vestuvių puotoje. Šiuo pirmuoju ženklu Jonas parodo, kad Jėzus atlieka Dievo vaidmenį ir įveda Naujajį Amžių į dabartį. Perkeisdamas vandenį vynu, Jėzus simboliškai perkelia dangų į žemę ir pranašauja savo prisikėlimą ateityje. Vestuvių, vykusių Kanoje, pasakojimas rodo, kad Dievo karalystė atėjo Jėzuje Kristuje ir per jį. Vyno gausos ženklas rodo realizuotą eschatologiją. Pats faktas, kad ženklas duotas vestuvėse, leidžia daryti išvadą, kad eschatologija realizuota. Vestuvės yra standartinis eschatologinės puotos simbolis, ateinančių laikų palaima, kai visi Dievo tautos priešai bus sunaikinti. Šią temą Jonas tęsia Apreiškimo knygoje, kur vestuvės tampa galutinio mesijinio išsipildymo simboliu (Apr 19, 9).

Literatūra

- Biblical Studies/New Testament Commentaries/The Gospel of John/Chapter 2. Mother-Son Dynamic in Chapter.* Prieiga internete:
http://en.wikibooks.org/wiki/The_Gospel_of_John/Chapter_2 [žr. 2007-12-09].
- Biblija apie alkoholį.* Prieiga internete:
http://www.prizme.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=75 [žr. 2007-11-14].
- Biedreman, H. (2002). *Naujasis simbolių žodynas*. Vilnius: Mintis.
- Brown, P. B. (2007). *New Wine for the End Times*. Prieiga internete:
<http://www.newwine.org/> [žr. 2007-12-09].
- Dikevičius, D. (2008). Biblinė Rožinio slėpinių prasmė (VII). *Artuma 7/8*.
- Ellis, W. (2007). *Wine & Heaven: Here & Now*. Prieiga internete:
<http://whateverisgood.blogspot.com/2007/10/wine-heaven-here-now.html> [žr. 2007-12-09].
- Giancane, A. (2008). Šv. Antano Paduviečio stebuklai ir jų reikšmė. *Saleziečių žinios 2 (131)*.
- Henrici, P. (2006). The Miracle of Cana. Prieiga internete: www.communio-icr.com/articles/PDF/henrici33-1.pdf [žr. 2008-02-02].
- Jurevičius, A. (2002). *Duona ir vynas*. Vilnius: Aidai
- Katalikų Bažnyčios katekizmas*. (1996). Kaunas: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla.

- Meyers, J. J. (1997). *Concerning Wine and Beer*. Prieiga internete: <http://www.biblicalhorizons.com/rite-reasons/no-50-concerning-wine-and-beer-part-2/> [žr. 2007-12-09].
- Our Life on Earth: A Wedding Feast!* Prieiga internete: <http://biblia.com/miracles/Cana.htm> [žr. 2007-12-09].
- Ratzinger, J. (1996). *Eschatologija*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Ratzinger, J., Benediktas XVI. (2007). *Jėzus iš Nazareto*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Ridderbos, H. N. (1997). *The Gospel According to John. A Theological Commentary*. Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
- Rubšys, A. (1997). *Raktas į Naująjį Testamentą. I*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Sagala, M. (2005). *The significance of the term “Sign” in the Gospel of John*. Prieiga internete: http://www.mangapulsagala.com/readarticle.php?article_id=9 [žr. 2007-12-09].
- Sermon 36: The Marriage of Cana*. Prieiga internete: http://www.pioneernet.net/rbrannan/whitefield/sermons/WITF_036.HTM [žr. 2007-12-09].
- Stein, R. H. *Ar Naujojo Testamento „vynas“ toks pat kaip šių dienų vynas?* Prieiga internete: http://www.prizme.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=111&Itemid=75 [žr. 2007-11-14].
- Stoffregen, B. P. (2007). *Epiphany & Pagan Myths*. Prieiga internete: <http://www.crossmarks.com/brian/john2x1.htm> [žr. 2007-12-09].
- Suprenant, L. (2007). *Got Wine?* Prieiga internete: <http://www.cufblog.org/?p=81> [žr. 2007-12-09].
- Šventasis Raštas*. (1998). Vilnius: Katalikų pasaulis.
- The First Sign: The Wedding Feast at Cana*. (2007). Prieiga internete: www.yorkminsterpark.com/teaching/pdf/The_First_Sign.pdf [žr. 2008-02-02].
- Vanier, J. (2007). *Į Jėzaus slėpinį – skaitant Evangeliją pagal Joną*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Vestuvės Kanoje parodė Marijos vaidmenį Jėzaus misijoje. (1997). *Bažnyčios žinios*, t. 6. Prieiga internete: <http://www.lcn.lt/bzinios/> [žr. 2008-08-19].
- Wieting, K. W. (2007). *New Wine!* Prieiga internete: <http://sermons1mc.blogspot.com/2007/01/2nd-sunday-after-epiphany.html> [žr. 2007-12-09].

ABUNDANCE OF WINE AT THE WEDDING AT CANA – SIGN OF ESCHATOLOGICAL WELFARE NOW

Remigijus Oželis

Summary

Jesus calls: “Follow me” (John 1, 43). Where does this following after Jesus lead? Where does Jesus take his followers? What waits for them in the

future? If a person follows somebody, then he/she must know what the purpose of this following is. Jesus calls the first five disciples to follow him and takes them to the wedding feast at Cana first. That is how the journey and nurture of the disciples' faith begin. At the beginning of this journey of the disciples' faith Jesus works a miracle – turns water into wine.

“This beginning of miracles did Jesus in Cana of Galilee” (John 2, 11). In John's gospel the *signs* manifest that Jesus is the Messiah of the whole Israel. Sign is a symbolic term in John's gospel to name the wonderful Jesus' acts. It is important for evangelist John what these signs mean: God's expression in the history of humanity in a new way through Jesus.

What reality does Jesus reveal through the miracle of the abundance of wine? What theological meaning lies within the symbolism of wine? The deep meaning is revealed through a symbol. The essence of the story of the first miracle of John's gospel lies within the symbolic meaning of this event. Therefore the empirical fact that Jesus contradicts the laws of nature by turning water into wine is not the most important thing. Thus the purpose of this article is to reveal the symbolism of water turned into wine at the wedding at Cana.

The object of the research is the symbolism of water turned into wine at the wedding at Cana. Objectives: 1) to state the use of fermented grape juice – wine in the ancient Far East and the use of wine as a symbolic sign in the Holy Scripture; 2) to discuss the elements of the miracle at the wedding at Cana: the date, utensils, wine; 3) to establish the symbolism of the abundance of wine at the wedding at Cana. The method: analysis and synthesis of scientific literature.

Wine has been used for several thousand years in the history of mankind. Abundance of wine in the Holy Scripture is related symbolically to Lord's blessing of people and the promise of God's eschatological saving. Eschatological Messianic kingdom is described as a kingdom abounding in wine.

From all *signs* accomplished by Jesus, evangelist John presents the turning of water into wine at the wedding feast as the first *sign*. There is a lot of symbolic meaning in Jesus' actions at the wedding at Cana which John wants to transfer. The deepest symbol of the story of the wedding at Cana is the image of wine. Wine is the symbol of heaven, and the turning of water into wine by Jesus symbolizes that He has brought heaven to earth. This motif is unique in John's gospel. John is not really interested in post-Parousia coming of God's Kingdom. The author is much more concerned with the eternal life *here and now* – the life which is not threatened by death.

As water is replaced by wine so the Old Testament will be replaced by the New one. The story of the wedding at Cana is the primal image, symbol and prophesy of the same most important event of our human history – Jesus' death which gives us life. During this wedding the prophesy of the true wedding between the Lamb and the Church takes place.

John shows with this first sign that Jesus performs the role of God and introduces the New Age into the present. While turning water into wine Jesus transfers symbolically heaven to earth and prophesies His own resurrection in the future. The story of the wedding at Cana reveals that God's kingdom has come in Jesus Christ and via Him. The *sign* of the abundance of wine points to the realized eschatology. The fact itself that the *sign* takes place at the wedding allows coming to the conclusion of realized eschatology. Wedding is a standard symbol of eschatological feast and blessing of the coming times when all enemies of God's nation will be destroyed. John continues this in the Revelation book where wedding becomes the symbol of the ultimate messianic verification (Rev 19, 9).